



 <https://doi.org/10.30563/turklad.1114565>

İntihal / Plagiarism

This article was checked by



programında bu makale taranmıştır

Makale Bilgisi / Article information

Makale Türü / Article types : Araştırma Makalesi / Research article
Geliş Tarihi / Received date : 10.05.2022
Kabul Tarihi / Accepted date : 07.06.2022
Yayın Tarihi / Date published : 20.06.2022

Atıf / Citation

Özkan, N. (2022). Türk Dilinin Çekildiği Önemli Bir Saha: Hindistan. *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi / International Journal of Turkic Dialects (TÜRK LAD)*. 6. Cilt, 1. Sayı, 11-17.

TÜRK DİLİNİN ÇEKİLDİĞİ ÖNEMLİ BİR SAHA: HİNDİSTAN
An important area where the Turkic Language is lost: India
NEVZAT ÖZKAN¹

Öz

Hindistan'daki Türk varlığı, milat öncesine kadar uzanmaktadır. 9. yüzyılda Uygurların Budizm, Brahmanizm gibi dinlere girmesiyle birlikte Hint kaynaklı dinî ve kültürel unsurlar, Türkler arasında yayılmaya başlamıştır. 10. yüzyılın başlarında Gazneli Mahmut ile başlayan Hindistan'daki Türk hâkimiyeti, Delhi Türk Sultanlığı, Gurlular, Halaçlar, Tuğluklular, Timurlular dönemleriyle devam etmiştir. 16. yüzyılda başlayan Babürlüler hâkimiyeti 19. yüzyılın ortalarına kadar sürmüştür. Bu süre içinde Hindistan'ın önemli bir bölümü Müslümanlaşmış ve Türkçe önemini artırmıştır. Bu süreçte hanedan mensupları ve Müslümanlar arasında Arapça ve Farsça ile yan yana kullanılan Türkçe, edebî dil olmanın yanında sözlük ve dil bilgisi kitaplarıyla öğretilmiş, günlük iletişim dili hâline gelmiş ve böylece yüzyıllar boyunca önemini korumuştur. Ancak 20. yüzyılın başlarından itibaren gücünü yitirmeye başlayan Türkçe, günümüzde sınırlı bir alanda sadece akademik düzeyde öğretilmekte ve Hindistan'da kullanılan dillerdeki hatıralarıyla yaşamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hindistan, Babür Şah, Türkçe, Urduca, Dil ve Kültür.

Abstract

The Turk presence in India dates back to BC. In the 9th century, with the conversion of the Uighurs to religions such as Buddhism and Brahmanism, religious and cultural elements of Indian origin began to spread among the Turks. Turk dominance in India, which started with Gazneli Mahmud at the beginning of the 10th century, continued with the periods of the Delhi Turk Sultanate, Gurlus, Halachs, Tuğlucs, Timurids. The Mughal domination, which started in the 16th century, lasted until the middle of the 19th century. During this period, a significant part of India became Islamized and Turkic increased its importance. In this process, Turkic, which was used side by side with Arabic and Persian among the members of the dynasty and Muslims, was taught with dictionaries and grammar books as well as being a literary language,

¹ Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. Kayseri/TÜRKİYE. El-mek: nozkan@erciyes.edu.tr

 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0178-6768>

became a daily communication language and thus preserved its importance for centuries. However, Turkic, which started to lose its power since the beginning of the 20th century, is taught only at an academic level in a limited area today and lives with its memories in the languages used in India.

Keywords: India, Babur Shah, Turkic, Urdu, Language and Culture.

1. Giriş

Türkistan'ın güneyinde yer alan Hindistan'daki Türk varlığı, MÖ 2. yüzyıla, Sakalara kadar uzanmaktadır. Sakalardan sonra miladın ilk asırlarında Kuşanlar ve Ak Hunlar Hint kıtasına girmeye başlamış ve bu Türk toplulukları zaman içinde yerli halklarla karışarak kaybolmuşlardır (Cöhce 2002a: 815-820).

Hindistan'a İslamiyet'in girişi ise Emevîler döneminde 710 yılında Muhammed bin Kâsım'ın Sind'i ele geçirmesiyle başlamış ancak Hindistan'daki Arap İslam varlığı da kalıcı olmamıştır (Palabıyık 2012: 934).

Uygurlar, Brahmanizm ve Budizm gibi Hint kaynaklı dinlere girince, 10.-13. yüzyıllar arasında Çince, Tibetçe, Toharca ve Soğdcayla birlikte Sanskritçeden de dinî ve tıbbî metinler çevirmişler ve böylece Hint kültürüne ait pek çok unsur Türk kültürüne girmiştir (Sarıtaz: 2011: 5-16). Ayrıca 11. yüzyılda Birunî bir yandan Sanskritçe bazı eserleri Arapçaya çevirerek Hint felsefesinin İslam dünyasında tanınmasını sağlamış, bir yandan da bazı eserlerini Sanskritçe kaleme alarak İslamî kültürel birikimi Hint kültürüne aktarmıştır.

Aynı dönemde Gazneli Mahmut 1000-1027 yılları arasında Hindistan'a 17 sefer gerçekleştirmiş ve Hindistan'ın kuzeyinde ele geçirdiği geniş sahada yüzyıllarca sürecek Türk-İslam uygarlığının temellerini atmıştır.

Gurlulardan Muizüddin Muhammet tarafından 12. yüzyılın son çeyreğinde kurulan Delhi Türk Sultanlığı, 1206'da Kutbeddin Aybek zamanında bağımsız hâle gelmiştir. Cengiz ordularının Türkistan'ı işgal etmesinin ardından, Türkistan'dan Hindistan'a göç başlamış ve ülkenin nüfus yapısı hızla değişmiştir. Göçler siyasi istikrarsızlığı artırmış ve 1290'da Şah Halacî'nin tahta çıkmasıyla birlikte yönetim bir başka Türk boyuna, Halaçlara geçmiştir (Ahmet trhsz: 19-294). Otuz yıllık Halaçlar döneminde beş hükümdar tahta çıkmış ancak bir türlü siyasi istikrar sağlayamamıştır.

1320'de I. Gıyaseddin Tuğluk Şah yönetimi ele geçince Tuğluklular dönemi başlamıştır. Ondan sonra tahta geçen Muhammed Tuğluk döneminde istikrarı sağlamaya yönelik önemli adımlar atılmış ancak Hindistan'ın güneyindeki bazı bölgelerin kopuşuna engel olunamamıştır. Firuz Şah Tuğluk döneminde beklenen sulh ve sükûn dönemi gelmiş ancak onun ölümünden sonra başlayan siyasi ve sosyal çalkantıların ardından baş gösteren Timur'un Hindistan seferleriyle kopuşlar artmıştır.

Tuğluk hanedanı 1413'te son bulmuş ve Seyit Hızır Han'ın tahta çıkışıyla Seyyitler dönemine geçmiştir. 1451 yılına kadar süren bu dönemin sonunda Afgan asıllı Behlül-i Lûdî'nin yönetimi ele geçirmesiyle Türk hanedanlar döneminin yerini Ludîler dönemi almış ve İskender-i Lûdî'nin baskıcı yönetimi altında Delhi Sultanlığı eski gücünü yeniden kazanmıştır (Farooqi: 2002: 689-730; Cöhce 2002b: 689-730).

Gurlular, Halaçlar, Tuğluluklar ve Timurlularla devam eden Hindistan'daki Türk varlığı, Ludîlerle kesintiye uğramış ancak 1526 yılında Timur'un torunu Babür Şah'la 1858 yılına kadar sürecek Türk hâkimiyeti dönemi başlamıştır (Galip-Gömeç: trhsz: 25-118). Yetmiş aşkın Türk hükümdarının hüküm sürdüğü Babürlüler döneminde Türkçe hanedan dili olarak önemini artırmış, İslamiyet Hindistan'ın en önemli dinlerinden biri hâline gelmiş ve Tac-Mahal gibi abidevî mimarî eserlerle Türk kültürünün şaheserleri Hindistan'ı kuşatmıştır.

2. Türk Hâkimiyeti Altında Hindistan'da Dil, Edebiyat ve Kültür

13. yüzyıl başlarında Kutbeddin Aybek döneminde sarayda Türkçe konuşulmaya başlanmış, Fahreddin Mübarekşah gibi Türklük bilinci yüksek bilim ve kültür adamları yetişmiştir. Hindistan'da İslamiyet'in yayılmasında da tasavvufî akımların gelişmesinde de Fahreddin Mübarekşah gibi Türk düşünür ve mutasavvıfların rolü çok büyüktür. Ancak bu çok kültürlü ülkede İslamiyet'in ve tasavvufun etkili olmasıyla birlikte Arapça ve Farsçanın etkisi artmıştır. Farsça resmî dil olarak kullanılmış, Arapça ise bilim ve eğitim dili olarak ön plana çıkmıştır.

Emir Hüsrev-i Dehlevî, Mevlâna Davut gibi Türk bilgin ve mutasavvıflar kadim Hint dili Sanskritçenin etkisini ve gücünü kaybetmesi sebebiyle yerli Hint lehçeleriyle özellikle bugünkü Hintçenin temelini oluşturan Avadhi ve Khariboli lehçesiyle dinî ve tasavvufî eserler vererek İslamiyet'in daha hızlı yayılmasına, bu tür eserlerin yazılmasını teşvik eden Türk hükümdarları Hint dilinin ve edebiyatının ayakta kalmasına hatta yayılıp gelişmesine katkıda bulunmuştur (Kutlutürk 2018: 33-58). Türk asıllı Emir Hüsrev-i Dehlevî, Mir Sauda, Mir Hasan, Mir Tagi ve Galip gibi pek çok şair eserlerini Farsça ve Urduca kaleme almıştır (Bilkan 1998: 33).

Türk hâkimiyeti altında gelişen Farsça ve Urduca edebiyatın yaygınlaşmasında bu dilleri kullanarak eser veren Türk şair ve yazarların da önemli bir ağırlığı bulunmaktadır. Ancak bu tür eserlerin tümünde Türk kültürünün, geleneklerinin, ortak Türk zevkinin izleri görülmektedir. Bazı eserlerde Türk güzellerine yönelik övgülerin yer alması, yer yer Türk kahramanlığının yüceltilmesi dikkat çekicidir (Toker 2009: 71-97). Türk şairler arasında edebî dil olarak Farsçanın tercih edilmesinin doğrudan doğruya Fars hayranlığından çok, İslamî değer ve ölçülerin, tasavvufî görüşlerin daha geniş bir sahaya yayılmış olması ve tüm Müslümanlarca bilinen bir dille anlatılması düşüncesinden kaynaklandığı yolunda görüşler bulunmaktadır (Kartal 2001: 55-70).

Türkçe günlük konuşma dili olarak yaygın bir şekilde konuşulmuş ve bireysel olarak da öğrenilmiştir ancak orta öğretim kurumlarında din dili olarak Arapça öğretilmiş ve İran'dan gelen Müslümanların ana dili olmanın yanında edebiyat ve idare alanında yaygın olarak kullanılan Farsça ile eğitim verilmiştir (Kortel 2019: 681-694).

3. Hindistan'da Türk Dili ve Edebiyatı

Babürlüler döneminde sarayda Türkçe konuşulmasına ve hanedan üyelerinin Türkçe eserler kaleme almasına rağmen yüzyıllarca çok dilli bir hayat yaşanmıştır. Babür Şah, devlet dili olarak da edebî dil olarak da Çağatay Türkçesini kullanmıştır. Ayrıca nesir alanındaki en önemli eseri *Babürname* ile birlikte *Divan*, *Aruz Risalesi*, *Risale-i Vâlideye* ve *Mübeyyen der Fıkh* adlı eserleriyle şiir ve dinî bilimler alanında da öncülük etmiş, Uygur alfabesiyle Arap alfabesinin bazı özelliklerini birleştirerek Hatt-ı Babürî adıyla yeni bir yazı stili geliştirmiş ve bu hatla bir Kur'an-ı Kerim istinsah etmiştir (Alpaslan 1980: 161-169).

Babür Şah'ın oğulları Hümayun ve Kâmran da Türkçe ve Farsça şiirler yazarak bu geleneği bir ölçüde de olsa devam ettirmiştir. Ancak Hümayun döneminde devlet kayıtları Farsça tutulmuş ve Ekber döneminde Farsçanın önemi daha da artmıştır. Hanedanda Türk diliyle eser verme geleneği duraklamış olmasına rağmen Bayram Han ve oğlu Abdürrahim Han gibi devlet adamları Türkçe eser vermeyi sürdürmüştür. Ekber'in yerine tahta çıkan Cihangir, hanedan içinde Türkçeyi yeniden ön plana çıkarmış, ancak oğlu Şah Cihan eşi Mümtaz Mahal'e duyduğu aşk ve onun hatırasına yaptırdığı Tac-Mahal ile tanınmış olmasına rağmen aynı ilgiyi Türkçeye göstermemiştir. Oğlu Evrengzeb ise Türkçe konuşup yazmakla kalmamış, üç oğluna da Türkçe öğretmiştir. Bu sebeple Türkçe hem hanedan çevresinde hem de seçkinler arasında etkisini korumuştur. Mirim Bey, Mirza İbrahim Canı, Süleyman Şah Mirza ve oğlu İbrahim Mirza, Sind hükümdarı Sultan Hüseyin Argun, Kelb-i Ali, Derviş Mitli, Baharlu, Hemedanlı Siyanî, Mir Yunus Muhammed Han ve Mirza Sait Tebrizî eserleriyle Hindistan'daki Türk edebiyatını canlandırmışlardır. Böylece Türk edebiyatı 16 ila 19. yüzyıllar arasında 300 yıl devam etmiştir (Benedek 2002: 812-818).

16. yüzyılda Hindistan'a giden ve Anadolu'daki şiir tarzını Hindistan'da tanıtan Seydi Ali Reis'in ve daha sonraki yüzyıllara ait Batılı kaynakların da tespit ettiği bir diğer önemli husus, Hindistan'da diplomasi alanında da Türkçenin kullanılması, elçilerin devlet yetkilileri ile Türkçe konuşmalarıdır.

Hindistan kütüphanelerinde yapılan araştırmalarla Türkçe yazılmış 161 eser tespit edilmiştir. Bunların 35'i sözlük ve dil bilgisi, 67'si edebiyat, 39'u din, 11'i tarih ve 9'u bilim alanına aittir (Bilkan 1998: 22). Bu sahada yazılmış bazı Türkçe eserler İran ve İngiltere kütüphanelerine de taşınmıştır. Hindistan sahasında yazılan 67 edebî eserin 26'sı Türkçedir ve tamamına yakını Hindistan'da Çağatay Türkçesiyle kaleme alınmıştır. Osmanlı sahasında yazılmış Fuzulî divanı gibi bazı eserler Hindistan'a da ulaşmış ve ilgiyle okunmuştur. *Ravzatü'l Eş'ar* gibi bazı şiir mecmualarında Anadolu, İran ve Hindistan sahasından eserler yan yana görülmektedir.

Sultan ve beylerin teşviki ile yazılan dil bilgisi ve sözlük türünde eserlerin sayısının yüksek olması Türkçe öğrenmeye duyulan ilgiyi yansıtmaktadır. Sözlüklerin 28'i Türkçe-Farsça, 6'sı Farsça-Türkçe, 2'si Türkçe-Arapça olarak düzenlenmiştir. Büyük bölümü Farsça bilen birine Türkçe öğretmek amacıyla yazılmıştır. 1489-1517 yılları arasında hüküm süren Nizam Han İskender Şah adına 1511'de kaleme alınan *Nisâb-ı Türkî* ile ilk örneği verilen sözlüklerin dördünün hanedandan Fazlullah Han tarafından kaleme alınması, büyük bölümünün I. Bahadır, II. Âlemgir ve II. Ekber döneminde 18. yüzyılda ve en son 1839'da istinsah edilmiş olması Türkçeye ilginin son dönemlere kadar devam ettiğini göstermektedir (Bilkan 2004: 163-168).

Babürlüler yönetiminin sona ermesinin ardından Türkçe Hindistan'da sahihsiz kalmış, 19. yüzyıldan itibaren sözlükler de Türkçe öğretimine dair adımlar da yavaşlamıştır. Ancak İngiltere yönetimi altında bunalan Hint Müslümanları, dönemin en yoğun Müslüman nüfusuna sahip devleti olan Osmanlı'ya yaklaşmıştır. Bu yaklaşımanın etkisiyle 1903 yılında Urduca bilenlere Türkçe öğretmek amacıyla kaleme alınmış *Kavâ'id-i Türkî* adıyla bir dil bilgisi ve sözlük kitabı yazılmıştır.

Günümüzde de Türkiye-Hindistan ilişkileri çerçevesinde Hindistan üniversitelerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi devam etmektedir. 2012 yılında Jamia Millia İslamia

Üniversitesi Beşeri Bilimler ve Diller Fakültesi Dekanlığına bağlı bir Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü açılmış ve eğitim öğretim faaliyetlerine başlamıştır (Koçoğlu 2021: 165-182).

4. Diller ve Kültürler Arası Etkileşim

Milat öncesinden 19. yüzyıla kadar uzanan Hindistan'daki Türk varlığı, iki milletin dili, dini ve kültüründe önemli izler bırakmıştır.

Tasavvufi akımlarda görülen pek çok kavramın ve inanç unsurunun Hint kültüründen kaynaklandığı bilinmektedir. Ayrıca Uygur döneminde yapılan tercümelemlerde çok sayıda Sanskritçe kelimeye rastlandığı gibi, Hintçedeki pek çok dinî ve kültürel kelimenin Türkçeye bağlantısı üzerinde durulmaktadır. Özellikle Hindistan'daki Ari kültürü öncesi Ural-Altay dillerinden izler taşıyan Sabar dilinin devamı kabul edilen Munda dillerinde *aç, bağ, bala, bay, börk, çapmak, idi, kan, küçük, kor, kula, teñri, tombak, us, yalın, yapmak* gibi pek çok Türkçe ve Türkçeden geçtiği kabul edilen bazı kelimeler tespit edilmiştir (Koşay 1938: 107-126).

Hindistan Tarihi'ni kaleme alan Yusuf Hikmet Bayur, *Ari / Aryan* sözünün Türkçe *arig* "temiz" ile ilişkisini değerlendirmiştir. Ayrıca Hint kültüründe görülen *soma, ağnı* gibi bazı kelimelerin Türkçe olduğunu, Buda'nın geldiği Sakya kabilesinin Saka Türklerine dayandığını ileri sürmüştür. Hint dilleri ile Türkçe ve Farsçanın karışmasıyla ortaya çıkan Pakistan'ın resmî dili Urduca'nın ordu dili olarak geliştiğini ifade etmektedir (Bayur 1987: 19-40, 349).

İlk olarak Babürnâme'de "ordugâh" anlamında kullanılan Urdu sözünün dil anlamı kazanması 19. yüzyılın başlarında Mushafî'nin şüirleriyle başlamıştır (Toker 2012: 171).

Ekber döneminde sultanın karargâhına ve askerlerine Urdu-yı Mu'alla adı verilmiş ve ordudaki çok dilli askerlerin kullandığı karma ortak dil de bu sebeple zaman içinde Urdu-yı Zebânî yani ordu dili olarak adlandırılmıştır. Kadim Hint dillerinden de derin izler taşıyan Urducaya Türkçe, Farsça ve hatta Arapça kelimeler Türk sultanları vasıtasıyla girmiştir. Urducadaki bazı Türkçe kelimeler birebir aynıdır: *kıyma, elçi, aybek, beg* gibi. Bazı kelimeler ise farklı anlamlarda kullanılmaktadır: Farsça kökenli *hasta* sözü Türkçede 'sağlığını yitirmiş kişi' anlamına geldiği hâlde, Urducada *nân-ı hasta* terkinde 'gevrek ekmek' şeklinde görülmektedir. Aynı şekilde Farsça *zor* Türkçede 'kolay olmayan' veya 'güç' anlamında iken, Urducada sadece 'baskı' anlamındadır (Palabıyık 2012: 945).

Balkanlar'da olduğu gibi, Hindistan'da da Türk ve İslam kavramları birbiriyle özdeşleşmiştir. İslamiyet'le birlikte Türkçe de yaygınlaşmış, özellikle yönetici ve seçkinler arasında günlük iletişim dili hâline gelmiştir. Delhi Türk Sultanlığı döneminde hanedanın şeceresi Saka hükümdarı Efrasiyap'a dayandırılmıştır. Ekber döneminde yetişen Urfî, Faizî, Nazirî, Zuhurî gibi Türk asıllı Hint sahası şairleri ve Sebk-i Hindî akımı ile Osmanlı ve Çağatay şairlerini etkilemiş, Osmanlı sahasından 19. yüzyılın ortalarında Türkçe edebî dil olarak önemini kaybetmeye başlamış ancak Hint Müslümanları arasında Türk ve Türklük sevgisi devam etmiştir (Schimmel 1983: 165-172).

5. Sonuç

Hindistan'daki 800 yıllık Türk hâkimiyeti 11. yüzyılın başlarında Gaznelilerle başlamış ve 19. yüzyılın ortalarında İngilizlerin Babür hanedanına son vermesiyle bitmiştir. Bu süre içerisinde resmî dil hep Farsça, eğitim ve bilim dili hep Arapça olagelmıştır. Türkçe ise halkın önemli bir bölümünün konuşma dili ve Babür Şah'tan itibaren saray mensuplarının, bir kısım yönetici ve aydının edebî dili olarak ön plana çıkmıştır.

1709'da Afganistan'ın Hint kıtasından bağımsızlaşarak ayrı bir devlet hâline gelmesiyle, büyük bölümü Güney Türkistan sınırlarında yoğunlaşmış olan Türkmen ve Özbek Türkleri, Afganistan sınırları içinde kalmış, Hindistan olarak devam eden ülkede Türk nüfusu azalmış ve zamanla diğer etnik gruplar arasında kaybolmuştur.

1764 yılında Babürlü II. Şah Âlem'i mağlup eden İngiltere, yüz yıl kadar fiilen kontrol ettiği Hindistan'a 1858 yılında kesin olarak hâkim olmuş ve II. Dünya Savaşı'nın ardından 1947 yılında Hindistan ve Pakistan bağımsızlığına kavuşmuştur. Yaklaşık 190 yıl devam eden İngiltere hâkimiyeti süresince İngilizce, çok dilli Hindistan'ın ve Pakistan'ın ortak dili hâline gelmiştir.

Buna rağmen bugün Hindistan'da Dravid, Hint-Âri, Austro-Asyatik ve Tibeto-Birman dil ailelerine dayanan 1600 dil konuşulmaktadır. Resmî dilin Hintçe olduğu ülkede, federe devletlerde toplam 15 dil resmî hüviyet taşımaktadır, yükseköğrenim İngilizcedir. Müslümanlar arasında yaygın kullanılan dil ise Urduca'dır (Erdoğan 1998: 70-71). Günümüzde eğitilmiş bir Hintlinin, birincisi İngilizce, ikincisi mahalli lehçesi ve üçüncüsü kendi eyaletindeki resmî ve geçerli dil olmak üzere, üç dilli olduğu görülmektedir (Palabıyık 2012: 937).

Türkçe ise günümüz Hindistan'ında hiçbir sosyal grubun anadili veya ikinci dili değildir. Sadece akademik seviyede öğretilen bir yabancı dil durumundadır.

Kaynakça

- Ahmet, M. A. (1975). *Siyasî Tarihi ve Müesseseleriyle Delhi Türk İmparatorluğu*. (çev. Tansu Say). İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eser Yayınları.
- Alpaslan, A. (1980). Babur'un İcad Ettiği "Baburî Yazısı" ve Onunla Yazılmış Olan Kur'an. *Türkiyat Mecmuası*, C. XIX, s. 161-169.
- Bayur, Y. H. (1987). *Hindistan Tarihi I*. Ankara: TTK Yayınları.
- Benedek, P. (2002). Babür İmparatorluğu'nda Türkçe. *Türkler*, C. 8, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, s. 812-818.
- Bilkan, A. F. (2004). Babürlü Devleti'nde Türkçe. *Dîvân İlmî Araştırmalar*, C. 2, S. 17, s. 163-168.
- Bilkan, A. F. (1998). *Hindistan'da Gelişen Türk Edebiyatı*. Ankara: KB Yayınları.
- Cöhce, S. (2002a). Hindistan'da İlk Türk Hakimiyeti: Kuşanlar ve Akhunlar. *Türkler*, C. 1, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, s. 815-820.
- Cöhce, S. (2002b). Hindistan'da Kurulan Türk Devletleri. *Türkler*, C. 8, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, s. 689-730.
- Demirel, Ş. (2012). Hindistan'da Türk İzleri. *Türk Bilim*, Haziran, s. 75-81.
- Erdoğan, S. (1998). Hindistan-Fiziki ve Beşeri Coğrafya. *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 18, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, s. 70-71.
- Farooqi, N. R. (1995). Delhi Türk Sultanlığı. *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 9, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, s. 130-132.
- Galip, M. ve Gömeç, S. (2013). *Hindistan'da Türkler*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Kartal, A. (2001). Karahanlı, Gazneli ve Selçuklu Saraylarındaki Edebî Faaliyetler Üzerine Düşünceler. *Bilig*, S. 17, Bahar, s. 55-70.

Koçoğlu, T. (2021). Hindistan’da Türkçe Öğretimi. *Dünyada Türkçe Öğretimi (Kuram, Durum, Uygulama Sorun ve Çözümleri)*. Editörler: Elif Aktaş-Vedat Halitoğlu, Ankara: Nobel Yayınları, s. 165-182.

Kortel, H. (2019). Delhi Türk Sultanlığı’nda Eğitim Kurumları. *Cedrus The Journal of Mcri*, VII, s. 681-694.

Koşay, H. (1938). Munda Dillerindeki Türkçe Unsurlar. *Belleten* III/9, II. Kanun, s. 107-126.

Kutlutürk, C. (2018). Müslüman Türklerin Hint Dili ve Literatürüne Katkısı: Hint-Sufî Metinleri. *Bilig*, Sonbahar, S. 87, s. 33-58.

Palabıyık, H. (2012). Hindistan’ın İslâmlaşmasında Orta Asya İslâmı’nın Tesiri. *Orta Asya’da İslâm Temsilden Fobiye, C. II*, Editör: Muhammet Savaş Kafkasyalı, Ankara-Türkistan: Ahmet Yesevi Üniversitesi, s. 925-980.

Sarıtaş, E. (2011). Eski Uygur Türklerinde Tercüme Faaliyetleri Hakkında kısa Bir Araştırma. *Doğu Araştırmaları, C. 7/1*, s. 5-16.

Schimmel, A. (1983). Hindistan’da Türk Dili ve Edebiyatı. *Türk Dünyası Araştırmaları, C. I, S. 24*, s. 165-172.

Toker, H. (2009). Urdu Dili ve Edebiyatında Türk ve Türkî Kelimelerinin Kullanılmasına Dair. *Şarkiyat Mecmuası, S. 9*, s. 71-97.

Toker, H. (2012). “Urduca” *TDV İslâm Ansiklopedisi, C. 42*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, s. 170-172.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;

Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.

2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayım etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.

3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.

4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.